

ATC

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ

АТС- УПЗ9

УПУТСТВО ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ ПРОВАЈДЕРА ЗА ИСПИТИВАЊЕ ОСПОСОБЉЕНОСТИ

Овај документ је важећи и без потписа особа које су преиспитале и одобриле документ.

1. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Овим документом се ближе појашњавају критеријуми за акредитацију и поступак оцењивања провајдера за испитивање оспособљености. У свему осталом, осим у елементима који су овде описани, на критеријуме за акредитацију и поступак акредитације и оцењивања провајдера за испитивање оспособљености, примењују се *Правила Акредитације (АТС-ПА01)* и *Процедуре Акредитација тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПП11)* и *Оцењивање тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПП12)*.

Сврха овог документа је да се утврде правила и процедура оцењивања за провајдере за испитивање оспособљености која траже акредитацију (почетна акредитација, проширење обима акредитације, обнављање акредитације) или одржавају акредитацију (надзорна оцењивања – оцењивања у циклусу акредитације).

Документ се односи на провајдере са или без сопствене лабораторије за испитивање или лабораторије за еталонирање.

2. РЕФЕРЕНТНА ДОКУМЕНТА, ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, СКРАЋЕНИЦЕ

Референтна документа:

- SRPS ISO/IEC 17043:2011 Оцењивање усаглашености – Општи захтеви за испитивање оспособљености;
- SRPS ISO/IEC 17000:2020, Оцењивање усаглашености - Речник и општи принципи;
- SRPS ISO/IEC 17011:2018, Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености;
- АТС-ПА01, Правила акредитације;
- АТС-ПП11, Акредитација тела за оцењивање усаглашености;
- АТС-ПП12, Оцењивање тела за оцењивање усаглашености;
- АТС-УП38, Одређивање локација, броја дана оцењивања и потребних осведочења при оцењивању ТОУ.

Термини и дефиниције:

- Провајдер за испитивање оспособљености-организација која је одговорна за обављање свих задатака везаних за развој и примену шеме за испитивање оспособљености
- Додељена вредност вредност која се приписује одређеном својству предмета који подлеже испитивању оспособљености
- Координатор лице или више лица која су одговорна за организацију и управљање пословима који се спроводе током шеме за испитивање оспособљености
- Корисник организација или појединац који стиче право учешћа у шеми за испитивање оспособљености
- Међулабораторијско поређење (interlaboratory comparison-ILC) организовање, извођење и вредновање испитивања/ еталонирања истих или сличних предмета испитивања/ еталонирања које су спровеле две или више лабораторија у складу са унапред утврђеним условима
- Испитивање оспособљености – ПТ (proficiency testing-PT) - вредновање перформанси учесника према унапред успостављеним критеријумима, применом међулабораторијских поређења
- Предмет испитивања оспособљености -узорак који се испитује/еталонира (нпр.земља, вода, бетон, поврће, серум, термометар, манометар)
- Неприхватљива вредност-посматрање скупа података за које се утврди да нису у складу са осталим подацима из тог скупа

- Метролошка следивост – метролошка следивост (VIM 3, т. 2.41): особина резултата мерења помоћу које се он може довести у везу са назначеном референцом (дефиниција мерне јединице, референтни материјал, референтна вредност и сл.) кроз документовани непрекинути ланац еталонирања, где сваки учесник у ланцу доприноси мерној несигурности. Напомена: стандарди ISO/IEC 17025 и SRPS EN ISO 15189 користе термин метролошка следљивост“ дефинисан у VIM-у.
- ПТ активност учествовање у испитивањима оспособљености или међулабораторијским поређењима другачијим од испитивања оспособљености

Скраћенице:

АТС: Акредитационо тело Србије

ТОУ: Тело за оцењивање усаглашености

ОПА: Организатор предмета акредитације (укључујући ВОПА/ВИОПА - у складу са Правилником о организацији и систематизацији радних места у АТС)

3. ОПШТЕ

3.1 Област примене

Поступак акредитације провајдера за испитивање оспособљености се спроводи у складу са *Правилима акредитације (АТС-ПА01)* и *процедуром Акредитација тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПП11)*.

Поступак оцењивања спроводи именовани тим за оцењивање по фазама прегледа документације и оцењивања на локацији које обухвата и осведочење у спровођење поступка оцењивања усаглашености. Уколико провајдер за испитивање оспособљености спроводи активности на више локација, у почетном оцењивању се спроводи осведочење на свим локацијама од значаја укључујући и локације подуговарача.

3.2 Критеријуми компетентности

Тим за оцењивање АТС, мора са испуњава критеријуме прописане у процедури *Избор и праћење перформанси лица која учествују у процесу акредитације (АТС-ПП02)* и као целина треба да поседује и одговарајућа знања у области статистике.

4. ПРОЦЕДУРА ОЦЕЊИВАЊА - ОПИС АКТИВНОСТИ

Циљ оцењивања је да се верификује да ли је провајдер компетентан да планира испитивање оспособљености, да процени учинак учесника и да одобри завршне извештаје, а према потреби и да процени компетентност подуговарача. Током сваког предвиђеног оцењивања, најмање један поступак испитивања оспособљености који је спроведен мора да се оцени (према анализи датој у документу *Програм оцењивања*). Оцена обухвата цео процес од планирања до слања завршних извештаја учесницима, уз нагласак на планирање и спровођење шеме, одређивање додељених вредности и критеријума за одабир, као и статистичу анализу и одобравање резултата, припрему извештаја и компетентности укљученог особља. Оцењивање мора да обухвати осведочење у поједине фазе једне шеме за испитивање оспособљености.

4.1 Почетно оцењивање

За почетно оцењивање, надлежни организатор предмета акредитације (ОПА), поштујући критеријуме из документа *Одређивање локација, броја дана оцењивања и потребних осведочења при оцењивању ТОУ (АТС-УП38)* и других информација које се достављају од стране провајдера израђује *Програм оцењивање (АТС-УП43-001)*.

Именовање тима за оцењивање и припрема за оцењивање се спроводи у складу са *Процедуром Акредитација тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПП11)*. Приликом именовања тима

мора се узети у обзир да тим за оцењивање као целина мора располагати одговарајућим знањем из области (метода) испитивања оспособљености из траженог обима акредитације и о статистичким алатима.

Поступак почетног оцењивања састоји се од:

- прегледа документације (описано у делу 4.1.1 овог упутства);
- осведочења (описано у делу 4.1.2 овог упутства) и
- оцењивања на локацији/локацијама ПТ провајдера (описано у делу 4.1.3 овог упутства)

Подносилац пријаве за акредитацију пре пријаве мора имати најмање један комплетно спроведено испитивање оспособљености у свакој области за коју се тражи акредитација.

Када провајдер користи услуге подуговарања, морају да се обезбеде одговарајући докази о компетентности подуговарача.

4.1.1 Преглед документације

Преглед документације се обавља у свему према Процедури *Оцењивање тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПП12)*.

4.1.2 Осведочење

Осведочења се реализују у складу са израђеним *Програмом оцењивања (АТС-УП43-001)*. За активности осведочења израђује се *План оцењивања (АТС-ПП12-002)*, на основу достављених релевантних информација у вези са активностима које су предмет осведочења који мора бити потврђен и од стране провајдера за испитивање оспособљености.

Уколико провајдер за испитивање оспособљености спроводи активности на више локација, у почетном оцењивању се спроводи осведочење на свим локацијама од значаја, што може да укључи и локације подуговарача.

4.1.3 Оцењивање на локацији/локацијама

Осим активности дефинисаних процедуром *Оцењивање тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПП12)*, оцењивање на локацији, поред активности оцењивања документованости и функционисања система менаџмента, укључује и осведочење на свим локацијама од значаја, на којима се спроводе активности испитивања оспособљености и осведочење у рад особља задуженог за дате активности (без обзира на који је начин ангажовано). Такође је потребно оценити поступке за формирање и коришћење саветодавних група и њихове активности. Уколико провајдер користи услуге лабораторија које нису акредитоване за релевантне области, неопходна је оцена компетентности од стране провајдера, као и током осведочења.

4.2 Надзорна и поновно оцењивање (оцењивања у циклусу акредитације)

Планирана оцењивања се спроводе у складу са *Планом надзорних оцењивања и поновног оцењивања (АТС-ПП12-029)* који садржи планиране термине оцењивања.

Непосредно по доношењу Одлуке о акредитацији ОПА ажурира *Програм оцењивања (АТС-ПП12-030)* активностима за циклус акредитације (укључујући и обнављање акредитације).

Програм оцењивања укључује и планирана осведочења у релевантне фазе спровођења шеме, на локацији/локацијама провајдера. За ажурирање програма оцењивања користи се План ПТ шема за наредну годину, који провајдер објављује на свом сајту.

Поступак поновног оцењивања састоји се од прегледа документације, осведочења и оцењивања на локацији, како је описано у деловима 4.1.1, 4.1.2 и 4.1.3 овог упутства.

У процесу поновног оцењивања осведочења се реализују у складу са дефинисаним *Програмом оцењивања за циклус акредитације (АТС-УП43-002)*, а узимајући у обзир и планиране шеме за испитивање оспособљености за наредни период од стране провајдера.

4.3 Оцењивање у сврху проширења обима акредитације

Поступак оцењивања у сврху проширења обима акредитације се састоји од прегледа документације, осведочења и оцењивања на локацији, како је описано у деловима 4.1.1, 4.1.2 и 4.1.3 овог упутства.

Осведочење мора да обухвати поједине фазе шема за које се тражи проширење.

ДИСТРИБУЦИЈА

Овај документ користи особље АТС и оцењивачи АТС за оцењивања провајдера за испитивање оспособљености.

6. ПРИЛОЗИ

Нема

7. ОБРАСЦИ

Нема

---

8. ЛИСТА ИЗМЕНА ДОКУМЕНТА АТС – УП39

Издање/ измена	Датум издања/ измене
1/0	07.09.2021.